

ROMÂNIA PE BUNE

EDUCAȚIA – PROIECTUL PUBLIC NUMĂRUL 1

MARIAN STAȘ

PREȘEDINTE, FUNDAȚIA CODECS PENTRU LEADERSHIP

Abia ulterior am realizat că atunci când am gândit și am scris "Școala pe bune"¹ vedeam în ea, de fapt, "ROMÂNIA PE BUNE", deși viziunea este conținută în chiar primul punct al planului de acțiune propus de la bun început: EDUCAȚIA – CEL MAI IMPORTANT PROIECT PUBLIC AL ROMÂNIEI ÎN URMĂTORII 8 ANI! Totul este *să vezi*, nu-i așa?!... Logica extrapolării este imediată: schimbarea profundă a comportamentului unei societăți se poate produce numai dacă este amorsată și susținută durabil de agenți ai schimbării cu statut de "masă critică" – o masă critică de milioane (la propriu!), cu înalt grad de "competitivitate mentală" (pentru a cita excelenta sintagmă a lui Laurențiu Ispir dintr-un recent editorial "Business Magazin"); competitivitate mentală se poate crea doar amorsând imediat și susținând durabil un proces profund de schimbare (de milioane!) a "infrastructurii mentale" a societății, în ansamblul său; subsistemul public principal pentru schimbarea infrastructurii mentale a societății este educația, în sensul cel mai larg cu putință. Așadar, cum România are nevoie ca de aer – acum! urgent! – de schimbarea infrastructurii sale mentale, EDUCAȚIA DEVINE PROIECTUL PUBLIC NUMĂRUL 1 AL ȚĂRII ÎN URMĂTORII OPT ANI! Simplu, armonios, pragmatic!

În alchimia publică de **schimbare prin educație** a infrastructurii mentale a României, **educația prin Școală ar trebui să joace de departe rolul cel mai important**, fie și numai dacă avem în vedere numărul de suflete pe care acest sistem le atinge în mod direct. Doar în spațiul preuniversitar își duc existența cam 300000 de oameni ai școlii, care păstoresc cam 3000000 de copii. Trei sute de mii de adulți și trei milioane de copii! Adăugați părinții și bunicii care se bucură ori suferă la rând cu fiecare din cele trei milioane de inimi școlare simțind indirect, ei înșiși, respirația Școlii aduse în case de copii și nepoți și sper să realizați amploarea impactului său fără pereche! Pentru mai multă relevanță, vă propun un exercițiu "de mantră": repetați de multe ori, cu voce scăzută, cuvintele "trei sute de mii de dascăli... trei milioane de copii... trei sute de mii de dascăli... trei milioane de copii... trei sute de mii de dascăli... trei milioane de copii..." Simțiți? Înțelegeți? *Vedeți?!...*

Am folosit condiționalul optativ în fraza "*ar trebui să joace rolul public cel mai important...*", în legătură cu educația prin școală, pentru că așa *trebuie* să fie și pentru că acum nici pe departe nu se întâmplă așa ceva – dimpotrivă! Acum este ca în binecunoscuta poveste a drobului de sare: contemplăm năuci bulgărele cu pricina – el, gata să se prăbușească, noi, lamentându-ne immanent și fatalist de chestiune, încrămeniți, inerți în frica de a învinge și depăși o dată pentru totdeauna crâncena rezistență la schimbare a *Școlii ca sistem!* Ne mișcăm bezmetic în toate direcțiile posibile, cu sau fără noimă, alienați și frustrați de un uriaș angrenaj didactico-birocratic proiectat structural incorect și inadecvat, care atârână plumb de aripile puilor noștri tineri nerăbdători să deseneze cât mai repede cerul cu zborul lor. Vă invit să fiți o clipă onești cu dumneavoastră înșivă când răspundeți la întrebările următoare. Părinții și bunicii: *vă place* cum fac carte și cum își petrec timpul în școală copiii și nepoții dumneavoastră? Chiar *vă face plăcere* să băgați degeaba bani cu ghiotura în meditații girând astfel o Școală făcută prost acolo unde ea poate și trebuie făcută bine? Dascălii: dumneavoastră *vă place* cum arată acum sistemul educațional în care profesati zi de zi? Acei dintre dumneavoastră care sunteți și părinți, ce răspuns ați da întrebărilor anterioare? În fine, elevii: vouă, *celor mai importanți protagoniști* ai educației publice ori private, *vă place* școala așa cum o faceți acum? Chiar *vă face plăcere* să munciți, ineficient și neergonomic – uneori, până la oboseală fizică mult peste limitele normale –, după orare cu 14-15-16-17 discipline în fiecare semestru? Să copiați, să chiuliți și să faceți meditații în neștire încă din clasele primare? (știu, știu: nu toți, de bună seamă!...)

Nu credeți (părinți și bunici, dascăli, elevi) că mai înțelept ar fi să gândim împreună *un altfel de Școală?* Un spațiu în care continuum-ul Școală (înțelegând aici dascălii, dar și sistemul în ansamblul său) – elevi – părinți – comunitate – Școală creionează zonele de confluență între aspirațiile individuale și nevoile comunității,

¹ "Profesii", 24 noiembrie 2004, p. 8

împlinindu-le armonios pe amândouă? O Școală clădită pe valori precum încrederea, onestitatea, competența și performanța autentice, care *să folosească* – înainte de orice, copiilor noștri – și *să ne placă*, pur și simplu?!

De ce spun "educație, în sensul cel mai larg" și de ce spun că Școala este doar una din componentele educației la care mă refer – în fapt, resursa critică strategică a oricărei nații, deci și a nației române? Pentru că în spațiul public educația se manifestă în multe forme și este livrată de mulți actori ai acestui spațiu. Un exemplu este *educația pentru comportament și acțiune civică*, pentru cultivarea ideii de societate civilă – promovată de multele asociații și fundații active pe acest segment. Al doilea exemplu pe care îl propun este *educația pentru crearea unei piețe de consum mature*, în care competiția pentru bunuri și servicii de cea mai înaltă calitate, la cele mai avantajoase prețuri, livrate în cele mai bune condiții pentru noi, clienții, începe să devină tot mai mult normă. În acest caz, vectorii de atac sunt modelul garantat de bună practică al "multinaționalelor" dar și, din ce în ce mai pregnant, impetuozitatea business-urilor "fabricate în România".

Și mă mai gândesc, de asemenea, la un alt tip fundamental de educație ce ne bate în ușă cu insistență, ajungându-ne din urmă acuși-acuși: *educația pentru cetățenie europeană*, pentru existența în spațiul Europei Unite către care ne îndreptăm cu pași repezi, pregătindu-ne să-i devenim parte în mai puțin de o mie de zile! Unde "nu mai ține" și "nu mai merge", cu Școala de acum? În primul rând, "nu mai ține" să ne furăm singuri căciula: o Școală în care regula este "merge și așa" nu poate genera modelul de resursă umană necesar unei României moderne, europene, de mileniu trei. Exemple? Da, fără plăcere: intrăm la ore cu zece minute mai târziu și ieșim cu șapte mai devreme, ori nu venim de-a binelea (știu-știu: "nu toți!"); luăm note mari copiind din stânga/dreapta ori de sub bancă (știu-știu: "nu toți!"); punem note mici pe o parte (atunci când o facem cu bună știință), ca să dăm meditații pe cealaltă parte, ca să câștigăm un bănuț în plus peste salariul convenit, ridicol de mic în raport cu cât ar trebui să fie (știu-știu: "nu toți!") vindem și cumpărăm teze, corigențe, bacuri, poate chiar olimpiade, tot ca să dăm bine în CV-uri, admiteri, ori cine știe unde... ȘTIIU: NU TOȚI! Nu EU – *celălalt!* Nu NOI – *alții!* NIMENI!...

Nimeni, pe naiba! Să fim serioși, monșer, vorba lui nenea Iancu!... N-aveți impresia că Școala devine un soi de piață tristă, în care încrederea, onestitatea și integritatea trădate se scot la mezz-vânzându-se, mult prea repede și prea ieftin, pe un pumn de arginți ticăloșiți?...

Nu mai ține și nu mai merge din multe alte motive, pe care *Școala ca sistem* mai degrabă le cultivă, în loc să le plivească și să crească în loc răsad nou, de soi. Este un exercițiu dur, inconfortabil, de schimbare – dar este absolut necesar, pentru mai binele nostru și al copiilor noștri. De ce dur? Pentru că prin orice schimbare noi, oamenii, trecem nu ușor! Până la "entuziasmul noului început" (cum scrie la teorie) avem cale lungă: începem din celebra stare numită pe englezește *denial* (adică, refuzul acceptării realității așa cum e ea – "fugi dom'le de-aici, că nu-i adevărat!...") Urmează, pe rând, *furia*, *șocul*, *rezistența*, *teama*, *frustrarea*, *confuzia*, *stresul* – adică, din rău în mai rău!... ☺ Ajungem, apoi, în faza de *explorare*, caracterizată de pericolul cercului vicios al *evitării "ruperii pisicii"*, "luării taurului de coarne" (*avoidance*, adică, tot pe englezește) – sau cu o formulare scrobită, al *pilotării unor posibile soluții de schimbare*. După ce am coborât în hău, urcăm pieptiș, sisific, pe Calea schimbării de sine, trăind noi stări lăuntrice: lumin(i)ta *creativității*; *scepticismul* – iese?... nu iese?...; *acceptarea* (iese!...); *nerăbdarea* (mai mult!... mai repede!... mai bine!...); *speranța*; forța formidabilă a energiilor eliberate de temeri și scepticism; în fine, *bucuria noului început* – răsplata binemeritată dobândită prin curaj și muncă pe brânci.

Acum, la final, recapitulăm, ca să fixăm cunoștințele (*repetitio*...) Așadar, proiectul de care vorbim: ROMÂNIA PE BUNE! Ingredientul-cheie: EDUCAȚIA. Statutul său: CEL MAI IMPORTANT PROIECT PUBLIC PE URMĂTORII OPT ANI. Logica proiectului: o Românie solid clădită interior se face creând o resursă umană la fel de solidă și performantă, ceea ce presupune schimbarea urgentă a infrastructurii mentalului nostru social. EDUCAȚIA, în sens larg, și ȘCOALA PE BUNE, în particular, sunt instrumentele transformăionale ale acestui proces, gândit de noi și nu de alții, pentru noi și pentru alții, ca să ne fie mai bine – nouă, și celor ce ne vor urma. Merită, de nu se poate!

Începem de azi?!...

DESPRE AUTOR

- **MARIAN STAȘ** (n. 1961) – Președinte, Fundația CODECS pentru Leadership
- **STUDII:** Academia Militară – calculatoare electronice (1985); Universitatea din București – matematică-informatică (1996); Academia Tehnică Militară – doctorat, fiabilitate software (2001); Academia de Transmisiuni, Leningrad/Sankt Petersburg – sisteme de automatizarea conducerii trupelor (1990); Școala Navală Postuniversitară, Monterey, California – managementul resurselor de apărare (1998); Universitatea Harvard, John F. Kennedy School of Government – masterat în administrație publică (1999)
- **PROIECTE COORDONATE:** Editura Academiei Tehnice Militare (1992-1994); informatizarea învățământului militar (1994-1996); cursuri de limbi străine, în cadrul Parteneriatului pentru Pace (1994-1996); sistemul informatic de management al resurselor umane în Armata României (1996-1998); Programul de reconversie profesională a personalului militar disponibilizat din Armata României (1999-2001); Clubul Harvard România-Moldova (2001-); "LIDERII MILENIULUI TREI"[®] – Program educațional în arta de a conduce, oferit elevilor din România (2001-); "ATELIERE DE VIZIUNE ȘI GÂNDIRE STRATEGICĂ ÎN VEDEREA ELABORĂRII STRATEGIEI NAȚIONALE DE DEZVOLTARE DURABILĂ A ROMÂNIEI – ORIZONT-2025" (PNUD, 2004)
- **ACTIVITATE DIDACTICĂ:** Academia (Tehnică) Militară (1985-1998) – cursuri de specialitate, sisteme informatice militare; Colegiul Național de Apărare (2000; 2001) – leadership; Școala Națională de Studii Politice și Administrative (din 2000) – leadership public; Universitatea Harvard, John F. Kennedy School of Government (din 1999) – metode cantitative (matematici aplicate în administrația publică)
- **PUBLICAȚII:** 9 cărți (autor sau coautor); aprox. 100 articole (autor); 7 cărți (îngrijire; prefete / postfețe)

TRAINING, TUTORAT, CONSULTANȚĂ: CODECS (2000-) – negociere și soluționarea conflictelor; teambuilding; leadership personal; managementul schimbării; analiză organizațională; cultură, putere și politică în organizații; dezvoltarea resurselor umane; reconversie profesională